

2. функції, що відтворюють стадії контролю (поточний, проміжний, підсумковий, заключний, атестаційний).

3 позицій об'єкта педагогічного контролю можна визначити функції, які відтворюють тип, структуру об'єкта та предмета контролю, рівні та параметри контролю. Наприклад, викладач може контролюватися як педагог, як фахівець, як особистість, як організатор навчального процесу і як його керівник. У свою чергу, у викладача як у педагога оцінюється його психолого-педагогічні знання, уміння, педагогічна майстерність, педагогічний такт, а також його навчально-методична, науково-педагогічна діяльність тощо.

У навчальній роботі контролюються усі елементи її змісту, а також її результати та продукти. Побудова системи педагогічного контролю починається із аналізу мети контролю, діагностики та оцінки, а також формування конкретних функцій-завдань контролю, на підставі яких і визначається організаційна структура системи педагогічного контролю будь-якого рівня.

Результати педагогічного контролю повинні:

- визначати відповідність спрямованості і змісту навчання цілям та завданням освіти;
- відкривати можливості самооцінки діяльності не тільки студентам, але і, що особливо важливо, діяльності навчання;
- розкривати динаміку засвоєння навчального матеріалу, впливати на обсяг, зміст, методику та засоби навчання;
- бути достовірними та об'єктивними.

Таким чином, педагогічний контроль — це реалізація функцій з контролю якості, результатів та продуктів діяльності учасників навчально-виховного процесу, а також з оцінки ефективності форм, методів, засобів і технологій навчання та вивчення, що застосовуються в навчальному закладі.

С. І. Дем'яненко, д-р. екон. наук,
професор кафедри економіки
агропромислових формувань

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ — ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Становлення ринкової економіки в Україні актуалізує необхідність змін учбового процесу з підготовки спеціалістів економічного профілю. Одними з напрямків таких змін є підвищення

ролі професора та інтенсифікація учбового процесу. При цьому доцільно використовувати досвід розвинутих країн і, зокрема, Європейського Союзу, де професор університету працює автономно і є повністю відповідальним за результати своєї роботи. Тому не применшуючи значення роботи ректорату, факультетів і кафедр щодо розвитку і вдосконалення навчально-методичного забезпечення учбового процесу, доцільно перенести акцент на ініціативність і відповідальність професора університету за організацію навчально-методичного процесу за фаховим напрямком, на якому він спеціалізується. Врешті решт цим і повинен відрізнятися професор від іншого викладацького складу — доцентів, старших викладачів, асистентів.

З метою інтенсифікації учбового процесу при поточній та підсумковій оцінці знань студентів доцільно використовувати пропорцію як мінімум 60:40, а оптимальним вважається співвідношення 70:30 (за даними відповідних досліджень, а також див. матеріали науково-методичної конференції КНЕУ «Сучасні технології навчання та оцінювання знань студентів», КНЕУ, 2002, с. 30—31, 63—68).

Необхідно удосконалювати методичне наповнення 100-бальної шкали оцінювання знань студентів. Вважаю не досить вдалим підхід, коли письмові роботи студентів оцінюються за трибальною системою 0, 5 і 10. Можливо доцільніше було б використовувати традиційну п'яти бальну систему з таким поділом балів: 0, 1, 2, 3, 4, 5. Ця система зрозуміла і адаптована і, більше того, кінцева оцінка все одно виставляється за цією системою «незадовільно», «задовільно», «добре», і «відмінно».

Вважаю найефективнішим засобом контролю поточних знань студентів тестові завдання. Вони дають змогу уникнути суб'єктивізму при оцінці знань, ефективніше використовувати аудиторний час, і, нарешті не порушувати права студента як людини заставляючи його усно відповідати на запитання в аудиторії коли він цього не бажає робити. Тому доцільно запровадити окремий елемент навчально-методичного забезпечення на рівні з розробкою навчальних підручників, посібників та посібників для самостійного вивчення дисципліни — підготовку тестових завдань з укладанням відповідних контрактів на розробку пакету тестових завдань з дисципліни. Впевнений, що ці витрати себе оправдають. Аналогічно слід робити і при розробці так званого «Case study», тобто конкретних виробничих ситуацій для навчальних цілей. Такий досвід існує і в університетах Заходу.

Логічним наслідком удосконалення навчального процесу, перенесенням акценту на інтенсифікацію роботи викладачів і студентів протягом семестру є відхід від класичного поділу занять на лекційні та семінарські. При наявності повного методичного забезпечення дисципліни — підручника чи навчального посібника, навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни, тестових завдань, кейсів немає потреби в жорсткому поділі аудиторних занять на лекційні, практичні й семінарські. Замість цього доцільно використовувати години аудиторних занять у відповідності з кількістю кредитів за кожною дисципліною. На цих аудиторних заняттях викладач сам вирішує, як їх будувати — у формі лекції (за окремими складними і дискусійними темами), у формі практичних занять, проведення дискусій, виконання кейсів тощо. За цією системою на початку семестру складається єдиний розклад занять на весь семестр без виділення перших двох тижнів на вчитування лекцій.

В університеті потрібно активізувати роботу з адаптації змісту навчальних дисциплін до стандартів університетів Європейського Союзу. Не дивлячись на те, що в університеті проведена певна робота щодо уніфікації учбових планів кафедр до норм університетів Західних країн, однак часто за назвою дисципліни стоїть дещо інший зміст. Особливо це стосується випускних кафедр. Тому саме зміст дисципліни має стояти на першому місці в процесі адаптації навчально-методичного процесу до європейських стандартів, без чого не можна говорити про підвищення якості знань студентів та визнання наших дипломів за кордоном. Досвід засвідчує, що у випадку коли наші студенти потрапляють на навчання в університети Заходу їм, як правило, автоматично зараховують базові дисципліни такі як математика, технологічні та природничі дисципліни, мікро та макроекономіку, але їм заново доводиться вивчати спеціальні дисципліни. Цю адаптацію необхідно робити з метою обміну студентів та викладачів, а також входження університету в систему європейської вищої освіти.

Використання контрольних тестових завдань перевірки знань студентів за кожною темою навчальної програми є ефективним напрямком застосування сучасних технологій та інновацій при викладанні дисциплін. Цей напрямок удосконалення технології навчання полягає в наступному:

- активізації роботи студентів протягом семестру;
- стимулювання всіх студентів до вивчення всіх тем дисципліни адже оцінюються знання не окремих студентів, що підготу-

вали окремі питання на семінарське заняття, а всіх студентів без виключення;

- стимулювання всіх студентів до вивчення всіх тем дисципліни повною мірою, адже успішно скласти тест можна тільки за умови вивчення всієї теми і вірної відповіді мінімум на 55% тестових запитань. Тільки в цьому випадку тест вважається зданим і студент отримує позитивну оцінку;

- розвиток навичок у студентів мислити і приймати рішення швидко, адже на кожне питання тесту відводиться до 2 хвилин на відповідь;

- виховування у студентів звички не користуватися шпаргалками при написанні контрольних робіт і здачі екзамену, а надіятися лише на свої знання, адже списати відповідь на тестові завдання не можливо фізично через значну кількість запитань (в середньому 20) і обмежений час на відповідь.

Таким чином, інтенсифікацію навчального процесу можна звести до таких основних напрямків: підвищення ролі викладача в організації навчального процесу і, зокрема, професорів; наповнення змісту економічних дисциплін, що відповідали аналогічним дисциплінам, що викладаються в університетах Західних країн; зміщення центру ваги в оцінюванні знань студентів з кінцевої оцінки до поточної оцінки встановивши пропорцію 60:40; ширше використання тестових завдань та «case study» як ефективних засобів інтенсифікації роботи студентів в аудиторії та поза аудиторний час.

Г. О. Жученко, канд. пед. наук, доцент
кафедри української мови та літератури

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Контроль знань, навичок, вмінь іноземних студентів в процесі вивчення української мови як іноземної — найнеобхідніший компонент навчання, який потрібен і викладачеві, щоб мати точне уявлення, наскільки іноземні студенти оволоділи програмним матеріалом та усіма видами українського мовлення, і студентам, щоб останні розуміли і рівень своїх знань, і помилки, яких треба позбутися. Педагогічний процес навчання української мови передбачає, з одного боку, засвоєння іноземцями мовного матеріалу (фонетики, лексики, граматичних норм української мови), а з другого — розвиток на цій основі усіх видів мовлення як остаточного результату на-